Beantwoording BOP vragen

Beantwoording van de vragen zoals gesteld door het BOP, de vragen zijn weergegeven in de kaders.

Inleidende vragen

Meerjarenbegroting 2022-2025

De eerste vragen richten zich op de verschillen in lasten in de meerjarenbegroting 2022-2025 binnen de programma's Duurzaam Borne en Solidair Borne.

Solidair Borne.

- Solidair Borne:
* het baten/lasten niveau is vanaf begroting 2021 voor de sector "Economie" ca. M€ 2,0 tot M€ 2,5 hoger dan het niveau van de jaarrekeningen 2019 en 2020. Kan hiervoor een verklaring worden gegeven? Volgens art. 19 sub b. van BBV behoren dergelijke afwijkingen te worden toegelicht.
* Voor Begroting 2022 zijn de lasten voor Maatschappelijke participatie in één keer ca. M€ 6 lager dan de lasten volgens de afgelopen jaren; ook nog in de bijgestelde begroting 2021 (HB-2021). Kan worden aangegeven waardoor deze laste zoveel lager zijn in 2022?
* Voor Werk en Inkomen treedt het omgekeerde op. In Begroting 2022 zijn de lasten in één keer M€ 5 hoger dan de afgelopen jaren. Heeft dit met elkaar te maken? Treedt er een verschuiving op tussen de onderdelen?

Binnen het programma worden met ingang van de begroting 2022-2025 de baten en lasten van de grondexploitatie bruto gepresenteerd om de transparantie te vergroten. Hierdoor wordt het verloop van de grondexploitatie voor uw raad beter navolgbaar. In het verleden werden deze bedragen gesaldeerd weergegeven. In de nieuwe begroting zijn zowel de baten als lasten uitgesplitst.

De lasten voor Maatschappelijke participatie zijn €6 mln. lager en voor Werk en Inkomen €5 mln. hoger. Dit wordt veroorzaakt doordat het taakveld Maatwerk dienstverlening leeftijd 18 plus (WMO) is verplaatst naar Werk en Inkomen. Achteraf is gebleken dat de verschuiving onterecht is geweest daar het uitvoering van WMO taken betreft. Dit wordt gecorrigeerd bij de Berap in 2022.
Het verschil van €1.0 mln. wordt veroorzaakt doordat de lasten van Maatschappelijke participatie zijn verlaagd in het kader van het woonplaatsbeginsel.

Duurzaam Borne

Duurzaam Borne:
* Ook hier zien we een zeer forse toename van de baten/lasten vanaf Begroting 2021. Lag het batenniveau in jaarrekening 2019/2020 nog op ca. M€ 6. Vanaf Begroting 2021 neemt dit geleidelijk toe tot M€ 15; dit betreft dus een toename van ca. M€ 9. Kan het College aangeven waar deze baten/lasten betrekking op hebben en waarom die wel in de begroting worden opgenomen en niet zichtbaar zijn in de jaarrekening?

Zie bovenstaande toelichting bij het programma Duurzaam Borne.
In aanvulling hierop is de stijging ad €9 mln.het gevolg van de verschuiving zoals bovenstaand bedoeld en de uitzetting van de lasten als gevolg van de bruto presentatie van de grondexploitaties.

Borne Algemeen

Borne Algemeen:
* Voor Vastgoed zien we in 2024 in één keer een toename van k€ 548 (t.o.v. de eerder genoemde baten ad k€ 118. Wellicht heeft dit betrekking op de bate van 't Wooldrik. Echter in de Kaderstelling werd deze opbrengst voorzien in het jaar 2023. Is dit een omissie? Dit heeft dan wel consequenties voor het jaarresultaat voor die jaren. Hierover later meer.

In 2024 is er een inkomst van €500.000 geraamd voor de verkoop van het huidige gemeentehuis. Dit verklaart de grote afwijking ten opzichte van de omliggende jaren.

Algemene vragen:

Algemene vragen:
* Hoe realistisch is het dat de ombuigingen worden gehaald?
* Bij het programma Solidair Borne is er sprake van een lastenverlaging van 2,5 miljoen t.o.v. niveau jaarrekening 2020. Hoe kan dat? Volgens art. 19 sub b van BBV dienen majeure afwijkingen t.o.v. vorig jaar en/of voor voorgaande jaren nader te worden toegelicht.
* Als je kijkt naar de ratio's voor de komende jaren dan zijn deze allerminst positief. Hoe rijmt dat met de teneur in de begroting dat alles weer gezond is?
* Men stelt dat er geen ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Wat gaat de nieuwe raad vanaf 2022 tot 2026 dan doen?
* Men zegt dat de ontwikkelingen voor de begroting van de verbonden partijen nog niet te voorzien is. Is dat wel reëel? Een groot deel van de verbonden partijen heeft een verliesgevende exploitatie, hier wordt geen of weinig aandacht aan besteed.
* De cijfers bij het gemeentefonds, Jeugdhulp en woonplaatsbeginsel wekken de indruk dat er enorm veel extra geld beschikbaar komt. Dat staat weer haaks op andere uitlatingen zoals de stelling dat er geen geld meer is voor nieuw beleid. Hoe kan dat?
* In de Kaderstelling wordt voor wijziging Kostprijssystematiek Twente Milieu (Diftar) een voordeel genoemd van k€ 110. In het "Boekwerk Begroting 2022" wordt op pagina 12 een structureel voordeel genoemd van k€ 278. Dit is een verschil van k€ 168; waardoor ontstaat dit verschil?
* In de Kaderstelling is voor "Huis van Borne"in 2025 een kapitaalslast (?) opgenomen van k€ 140. Deze (zekere) structurele last zien we in de huidige stukken (begroting & Integrale afweging) helemaal niet terugkomen. Op welke termijn is verbouwing & verhuizing naar Kulturhus voorzien? Is dat nog binnen de huidige periode 2022-2025? Het jaar ná de verhuizing zijn dan kapitaalslasten aan de orde. Tot die tijd zal de gemeentelijke organisatie verblijven in het huidige onderkomen. Is in huidige begroting in voldoende mate rekening gehouden met eventuele extra onderhoudskosten en onvoorziene kosten?
* Voor "verbindend Borne betreft het saldo een "nadeel" (er staat nog voordeel genoemd op pagina 12). Kan het college aangeven welke verschuivingen het betreft?

Lastendaling Solidair Borne
De daling van de lasten van per saldo circa €2,5 mln. is als volgt opgebouwd:

- De bruto presentatie van de grondexploitatie €2,5 stijging
- Taakstellingen Solidair Borne €2.0 daling
- Coronamiddelen (o.a. Tozo) €3,0 daling

De Coronamiddelen zijn in 2021 uitgeven aan Corona steunmaatregelen en deels gereserveerd en beschikbaar in 2022. De uitgaven 2022 inzake Corona zijn niet opgenomen in de begroting.

Ratio's
De ratio's zijn allerminst positief doordat Borne met een in verhouding enorme grondexploitatie zit die is gefinancierd met vreemd geld. Dit beïnvloed de verhouding Eigen vermogen / Vreemd vermogen negatief. Daarnaast investeert de gemeente Borne fors. Er wordt in de komende jaren voor ca € 32 mln. geïnvesteerd. (Infrastructuur, 't Wooldrik, Huis van Borne) Dit zorgt voor een verslechtering van onder andere de solvabiliteitsratio en de schuldquote. De lasten van de investeringen zijn volledig verwerkt in de meerjarenbegroting waarbij het structurele begrotingssaldo positief blijft en het weerstandsvermogen licht stijgt.

Ontwikkeling verbonden partijen
Jaarlijks worden de begrotingen van de verbonden partijen voorgelegd. De financiële effecten zoals aangegeven door de verbonden partijen worden voor Borne op dat moment meegenomen in de begroting. Zoals bij de kaderstelling aangegeven zien we in ieder geval voor een aantal verbonden partijen dat de dividendinkomsten zullen dalen. Deze zijn verwerkt in de begroting.

Ontwikkeling gemeentefonds
Het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdhulp. Ten aanzien van het woonplaatsbeginsel volgt de gemeente Borne het uitgangspunt van het Rijk dat de korting in principe budget neutraal kan worden ingevuld omdat de lasten ook met hetzelfde bedrag dalen. Beide ontwikkelingen zijn omgeven door onzekerheden waarvoor we een reservering doen door een stelpost in te stellen om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Indien er een beroep gedaan moet worden op de stelpost zal uw raad een voorstel worden voorgelegd. Hiermee is de continuïteit van de zorg geborgd.

Kostprijssystematiek:
Twente milieu heeft haar methodiek voor het doorbelasten van de overhead gewijzigd waardoor er verschuivingen optreden tussen de tarieftaken en niet tarieftaken. De effecten voor de gemeente Borne zijn verwerkt in de begroting. Bij de kaderstelling is de doorrekening gemaakt door middel van extrapolatie van de aan Twentemilieu betaalde facturen. Bij het opstellen van de begroting was er meer informatie beschikbaar om een betere en nauwkeuriger berekening te maken.

Huis van Borne
Binnen het huis van Borne is rekening gehouden met de kapitaallasten, maar ook onderhoudslasten, gas, water, licht etc. De nieuwbouw wordt in 2023 afgerond. Vanaf 2024 wordt er rekening gehouden met de lasten van de nieuwbouw inclusief de exploitatielasten. Daarnaast wordt er rekening mee gehouden dat het huidige pand in 2024 zal zijn verkocht. De jaarlijkse last van het Huis van Borne is lager dan de jaarlijkse last van het huidige gemeentehuis. Dit voordeel is verwerkt in de begroting.

Verbindend Borne
De verschuivingen die binnen verbindend Borne plaatsvinden betreffen verschuivingen van en naar andere programma's toe. Dit betreft vooral de herijking van ICT middelen, groot onderhoud en de doorbelasting van loonkosten.

Begroting 2021 In de programmabegrotingen van het "Boekwerk Begroting 2022" zijn ook steeds vergelijkbare cijfers van voorgaande jaren opgenomen. Dit is een goede zaak. Voor Jaarrekening 2020 constateren we slechts marginale afwijkingen en derhalve laten we dit buiten beschouwing. Voor Begroting 2021 hebben we de oorspronkelijke begroting opgenomen (met een tekort van k€ 860). Daarnaast is de Herziene Begroting 2021 opgenomen zoals die in het "Boekwerk" is gepresenteerd. Naar het zich nu laat aanzien, verwacht het college uit te komen op een resultaat van nul met die kanttekening dat er een onttrekking vanuit de reserves benodigd is van per saldo M€ 5,2 (zie pagina 34). **Klopt dit beeld?**
Dit komt in het geheel niet overeen met de 2e bestuursrapportage. Bij de behandeling van de Jaarrekening 2020 zijn diverse projectkosten doorgeschoven naar 2021 (k€ 3.360). In het eerder genoemde tekort ad k€ 860 zat nog een onttrekking aan reserves verwerkt van afgerond k€ 670. Het feitelijke begrotingstekort bedraagt dan k€ 1.530. Volgens de 1e bestuursrapportage werd een extra tekort verwacht van afgerond k€ 200. Samen met de overlopende kosten leidt dit tot een totaal tekort van k€ 5.090 (k€ 1.530 + k€ 200 + k€ 3.360). Dit komt weer aardig in de buurt van het hier gepresenteerde tekort ad M€ 5,2.

Begroting 2021
Het resultaat van €0 wordt veroorzaakt doordat het overschot, dan wel tekort dat wordt gepresenteerd wordt verrekend met de algemene reserves. De tweede bestuursrapportage is overigens niet meegenomen in deze cijfers in verband met de latere peildatum. Per saldo wordt er €5,2 mln. onttrokken uit de reserves.
Deze onttrekking is als volgt opgebouwd:

- Budgetoverheveling (best reserve) €3,4 mln.
- Overige bestemmingsreserves €0,7 mln.
- Alg. Reserve; Maria Mediatrix €0,3 mln.
- Alg. Reserve; Begrotingssaldo prim.begroting €0,9 mln.

Toelichting; van de €5,2 mln. wordt er €4,1 mln. onttrokken uit de bestemmingsreserves. Dit bedrag bestaat uit enerzijds de budgetoverheveling van bijna €3,4 mln. vanuit 2020. Dit bedrag is bij de jaarrekening 2020 in de bestemmingsreserve gestort. Anderzijds wordt er voor per saldo €0,7 mln. onttrokken uit daarvoor bestemde

bestemmingsreserves. Het gaat hierbij voornamelijk om investeringslasten die in een bestemmingsreserve zitten en waarvan jaarlijks een deel vrijvalt ter dekking van de kapitaallast van de investering.

Ca €1,1 mln. wordt onttrokken uit de algemene reserves. Hierbij gaat het om een incidentele onttrekking van €0,3 mln. uit ten behoeve van een extra benodigd krediet voor de sloop van Maria Mediatrix. Daarnaast wordt het negatieve begrotingsresultaat van ongeveer €0,9 mln. gedekt uit de algemene reserves.

De tweede bestuursrapportage laat een positief beeld zien van €1,8 mln. Het verschil tussen de €0,9 mln. negatief en deze €1,8 mln. positief (per saldo € €2,8mln.) zal bij het vaststellen van de bestuursrapportage weer worden toegevoegd aan de algemene reserves.

Resultaatboeking 2020 In paragraaf 4.2 (pag. 49) wordt nader ingegaan op het weerstandsvermogen. Voor het jaar 2022 wordt hier een eigen (weerstands)vermogen gepresenteerd van k€ 12.242. In navolgende tabel is de resultaatboeking (in grote lijnen) opgenomen. Dit geeft het volgende beeld: Naar het zich laat aanzien wordt hier het gepresenteerde resultaat 2021 (volgens herziene begroting) ad M€ 5,2 volledig verrekend met de bestemmingsreserves. Daarbij wordt uitgegaan van vooralsnog bekende cijfers: Resultaat k€ 861, onttrekking k€ 670, extra tekort 1 e budgetrapportage k€ 198 en uitgestelde uitgaven ad k€ 3.360. Worden er geen afwijkingen verwacht op lopende exploitatie ná 1 e budgetrapportage?? Klopt deze constatering?

Resultaatboeking 2020
De basis voor de begroting is alle besluitvorming t/m 15 juli. Afwijkingen van het lopende begrotingsjaar die daarna worden geconstateerd worden meegenomen in de tweede bestuursrapportage. Deze loopt procesmatig iets achter de begroting aan en heeft als peildatum 1 september, waardoor deze cijfers niet verwerkt zijn in de begroting.

Financiële Hoofdlijnen B2022
In paragraaf 2.2 van Begroting 2022 wordt ingegaan op de Financiële hoofdlijnen (zie bijlage 2.a). Uitgaande van de hier opgenomen informatie, kan de navolgende tabel opgebouwd worden:

Verder worden bij de Kaderstelling een aantal zaken genoemd die in de begroting verwerkt zouden moeten zijn. Dit betreft dan o.a. de P-begroting met extra lasten ad k€ 750 per jaar. Bij programmaonderdeel “Borne Algemeen” zijn de lasten van Overhead (ad M€ 7,3 in 2022) juist lager dan de lasten in (Herziene) Begroting 2021 (M€ 8,6). Wellicht dat kan worden toegelicht waardoor het lastenniveau in 2022 lager uitkomt (ondanks uitbreiding formatie met k€ 750). Verder is in de Kaderstelling de vrijval van middelen ’t Wooldrik (ad k€ 540) voor 2023 opgenomen. In de programmabegroting van “Borne Algemeen” is dit bedrag in 2024 opgenomen. Hierdoor treedt een resultaatverschuiving op tussen 2023 en 2024. In bijlage 2.b is vervolgens getracht de diverse posten voor het onderdeel “Overig” uit bovenstaande tabel nader in beeld te brengen. Voor Begroting 2022 is dit redelijk inzichtelijk. Echter voor de jaren 2023 t/m 2025 ontbreken nog diverse posten (in de toelichting). Wellicht dat het college hier nog aandacht aan besteden.

Financiële hoofdlijnen begroting 2022 en integrale afweging nieuw beleid
De analyse die jaarlijks wordt gedaan bij de begroting zet de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting 2022-2025 af tegen de jaarschijf 2022 in de meerjarenbegroting 2021-2024. De overheadraming in de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting 2021-2024 bedroeg €6,7 mln. In de nieuwe begroting wordt dit €7,3mln., dit wordt onder andere veroorzaakt door uitbreiding van formatie en een herberekening van de overhead.
De vrijval van middelen voor het Wooldrik is in 2023 opgenomen. In 2024 betreft het de verkoop van het huidige gemeentehuis. De middelen voor het Huis van Borne zijn ook verwerkt vanaf 2024 in de begroting.

Kosten plannen 2022 buiten Begroting 2022 Het ligt normaal voor de hand om in de begroting van enig jaar ook de plannen (én dekking) op te nemen die voor dat jaar voorzien zijn. Dit was tot en met Begroting 2020 het geval (zie pagina 20 van Begroting 2020; incl. septembercirculaire én plannen). Deze insteek is vanaf Begroting 2021 losgelaten. Voor 2021 stonden de financiën danig onder druk waardoor geen nieuw beleid kon worden geïnitieerd

zonder oude activiteiten af te stoten (principe: “nieuw voor oud”). Voor 2022 zijn wel weer fors extra overheidsmiddelen beschikbaar waardoor ook weer nieuw beleid kan worden vormgegeven (zie notitie Integrale afweging nieuw beleid; 21int04171). Het is dan nu vreemd dat de financiële vertaling van al deze plannen niet integraal wordt opgenomen binnen de Begroting 2022. Het college is voornemens de Begroting 2022 vast te laten stellen op basis van de “de informatie uit de meicirculaire” en de Kaderstelling. De aanvullende middelen uit de “septembercirculaire” zijn nu ook ruim bekend en daarvoor zijn inmiddels ook plannen voorzien. **Wat zijn de beweegredenen voor het College om deze plannen (én middelen septembercirculaire) niet meteen in de begroting 2022 op te nemen?**

Kosten plannen buiten begroting
De beweegreden is dat de begroting als peildatum 15 juli 2021 heeft (besluitvorming kaderbrief). Gezien de financiële impact van de septembercirculaire is deze verwerkt als 1e begrotingswijziging. (e.e.a. cf. het advies van BZK en de provincie).
De lijn die voor opstellen van het boekwerk wordt gehanteerd zijn de inkomsten van meicirculaire en het boekwerk is gebaseerd op bestaand beleid. Deze lijn is niet veranderd de afgelopen de jaren. Afhankelijk of en hoeveel geld er beschikbaar is, worden er als eerste wijziging op de begroting de nieuwe beleidswensen gepresenteerd. Deze worden en zijn ook de afgelopen jaren niet in het boekwerk gepresenteerd. De provincie verwacht een bestendige lijn op deze punten.

Sturingsinformatie
De majeure ontwikkelingen voor zover nu te overzien zijn meegenomen in de integrale afweging nieuw beleid.

Vragen D66

Het overzicht van baten en lasten per programma/thema zoals weergegeven in de begroting, met daaraan toegevoegd de 2e bestuursrapportage ziet er als volgt uit:

Solidair Borne (* €1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	2e BERAP 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten							
Cultuur en vrije tijd	-443	-410	-410	-410	-410	-410	-390
Economie	-671	-3.428	-3.428	-2.631	-2.683	-2.735	-2.789
Educatie	-364	-339	-333	-339	-339	-339	-339
Gezondheid	-16	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke participatie	-247	-198	-198	-48	-48	-48	-48
Sport	-828	-972	-1.012	-1.085	-1.085	-1.172	-1.172
Veiligheid	-3	0	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	-8.153	-4.928	-4.993	-5.315	-5.390	-5.390	-5.390
Totaal baten	**-10.725**	**-10.275**	**-10.373**	**-9.827**	**-9.954**	**-10.093**	**-10.127**
Lasten							
Cultuur en vrije tijd	1.588	1.413	1.611	1.555	1.696	1.364	1.399
Economie	563	3.925	3.925	3.002	3.054	3.106	3.160
Educatie	2.435	2.775	2.918	2.323	2.554	2.304	2.283
Gezondheid	922	980	980	1.002	1.002	1.002	1.002
Maatschappelijke participatie	16.445	16.149	16.252	10.283	9.577	9.622	9.545
Sport	2.994	3.617	3.639	2.636	2.216	2.744	2.782
Veiligheid	1.740	1.735	1.735	1.803	1.803	1.803	1.803
Werk en inkomen	13.352	10.034	10.047	15.042	15.007	14.938	14.837
Totaal lasten	**40.039**	**40.628**	**41.107**	**37.646**	**36.908**	**36.882**	**36.810**

Totaal	**29.314**	**30.353**	**30.734**	**27.819**	**26.954**	**26.789**	**26.683**

Duurzaam Borne (* €1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	2e BERAP 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten							
Duurzaamheid	-4.699	-4.060	-4.060	-4.601	-4.647	-4.734	-4.694
Mobiliteit	-25	-36	-36	-26	-26	-26	-26
Omgeving	-103	-29	-29	-29	-29	-29	-29
Wonen	-943	-7.796	-7.796	-10.359	-8.715	-7.644	-8.221
Totaal baten	**-5.770**	**-11.921**	**-11.921**	**-15.015**	**-13.417**	**-12.433**	**-12.970**
Lasten							
Duurzaamheid	4.721	4.028	3.967	4.577	4.629	4.636	4.681
Mobiliteit	3.837	2.282	2.238	2.211	2.259	2.594	2.597
Omgeving	2.552	2.360	2.436	2.497	2.508	2.519	2.530
Wonen	2.373	8.442	8.443	11.174	9.480	8.159	8.596
Totaal lasten	**13.483**	**17.112**	**17.084**	**20.459**	**18.876**	**17.909**	**18.404**
Totaal	**7.713**	**5.191**	**5.163**	**5.444**	**5.459**	**5.476**	**5.433**

Verbindend Borne (* €1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	2e BERAP 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten							
Bestuur	-35	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	-375	-313	-313	-311	-311	-311	-311
Totaal baten	**-410**	**-313**	**-313**	**2.479**	**2.421**	**2.409**	**2.398**
Baten							
Bestuur	1.492	1.230	1.531	1.302	1.252	1.252	1.252
Dienstverlening	1.005	1.135	1.203	1.177	1.169	1.157	1.146
Totaal lasten	**2.497**	**2.365**	**2.734**	**2.479**	**2.421**	**2.409**	**2.398**
Totaal	**2.087**	**2.052**	**2.421**	**2.168**	**2.111**	**2.099**	**2.088**

Borne algemeen (* €1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	2e BERAP 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten							
Bedrijfsvoering	-163	-35	-35	-56	-56	-56	-56
Middelen	-45.741	-43.926	-48.133	-45.562	-45.210	-45.539	-45.673
Vastgoed	-427	-118	-118	-118	-118	-666	-166
Totaal baten	**-46.331**	**-44.079**	**-48.286**	**-45.736**	**-45.383**	**-46.261**	**-45.895**
Lasten							
Bedrijfsvoering	7.488	8.567	8.632	7.268	6.977	8.981	6.724
Middelen	822	1.945	2.528	2.591	3.283	3.925	3.992
Vastgoed	889	1.171	1.060	429	469	477	558
Totaal lasten	**9.199**	**11.683**	**12.221**	**10.289**	**10.728**	**13.382**	**11.275**
Totaal	**-37.132**	**-32.396**	**-36.065**	**-35.447**	**-34.655**	**-32.878**	**-34.620**
Onttrekkingen aan reserves	-4.227	-5.434	-5.309	-1.233	-919	-2.532	-388
Toevoegingen aan reserves	2.287	233	233	233	333	933	533

Totaal reservemutaties	**-1.940**	**-5.201**	**-5.076**	**-1.000**	**-586**	**-1.599**	**145**
Totaal	**-39.072**	**-37.597**	**-41.141**	**-36.447**	**-35.241**	**-34.477**	**-34.475**

Het totale saldo van deze cijfers voor de tweede bestuursrapportage bedraagt ongeveer €2,8 mln. (van €0,9 negatief naar 1,8 positief). Dit saldo zal na vaststelling worden verwerkt als extra toevoeging aan de reserves.